

Aarnipata ja Rauninmalja

Suomen vanhimmat
hiidenkirnut Pihlajamäessä

Suomen vanhimmat hiidenkirnut

Pihlajamäen hiidenkirnut ovat viimeistä jääkautta vanhempia. Tätä osoittaa kirnujen löytyminen viimeisen mannerjäätikön kerrostaman moreenin alta. Kirnut ovat syntyneet viimeistä edellisen jäätikön sulamisvaiheessa. Niiden iäksi on arvioitu yli 50 000 vuotta, jopa yli 100 000 vuotta.

Hiidenkirnut syntyivät jäätikön sulamisvesijokien koskiin ja putouksiin, joissa voimakkaan virran pyörteeseen jäänyt kivi alkoi kuluttaa kuoppaa kallion pintaan. Jäätikkö oli paksuimmillaan yli kaksi kilometriä. Suuremman kirnun arvellaan syntyneen noin sadassa vuodessa.

Hiidenkirnut, jotka siirsivät teitä

Syksyllä 1993 aiottiin räjäyttää kalliota Rapakiventien alikulun uutta luiskaa varten. Pihlajamäkeläinen **Sulo Savolainen** sattui iltakävelyllään paikalle ja huomasi paljastetun kallion yläreunassa erikoisen syvennyksen, jonka hän täydensi mielessään ympyräksi.

Paikalle pyydetty geologit vahvistivat oletuksen: paikalla oli suuri hiidenkirnu. Rakennustyöt keskeytettiin välittömästi.

Syksyllä 1994 luiskan rakentaminen jatkui aiempaa alempana. Kallioon oli jo porattu kolot räjäytyspanoksia varten, kun Savolainen sattui taas paikalle. Nyt hän kiinnitti huomiota pyöreään heinätuppaaseen kalliolla. Toinen hiidenkirnu löytyi ja työt keskeytettiin. Räjäyttämättömät poranreiät näkyvät vieläkin pienen kirnun ympärillä.

Luiska rakennettiin lopulta alikulun toiselle laidalle. Hiidenkirnut tyhjennettiin maa-aineksista ja kivistä keväällä 1995, jonka jälkeen Geologian tutkimuskeskus selvitti hiidenkirnujen iän.

Sulo Savolainen on yksi neljästä Pihlajamäkeä 1960-luvulla suunnitelleesta arkkitehdista. Hän on aina ollut kiinnostunut luonnosta ja geologiasta.

Aarnipata ja Rauninmalja

Pihlajamäki-Seura ja Helsingin kaupunki järjestivät keväällä 2008 Pihlajamäen hiidenkirnujen nimikilpailun. Yli tuhannen ehdotuksen perusteella suurempi kirnu sai nimen Aarnipata ja pienempi nimen Rauninmalja.

Hiidenkirnut sijaitsevat Aarnikan alueella, Aarnikanmäen juurella. Suomalaisessa kansanperinteessä aarteenhaltijasta on käytetty nimitystä Aarni. Sana viittaa myös alkuperäiseen, ikivanhaan ja suureen.

Rauni-nimeä pidetään skandinaavisena lainana, joka tarkoittaa pihlajaa. Rauni liitetään kansanuskossa Ukko-jumalaan, jolle tavattiin juoda Ukon maljoja mm. hyvän sadon turvaamiseksi.

*Suuren kirnun (kuvasa) halkaisija on 6,9 metriä ja syvyys 8,45 metriä.
Pikkukirnun halkaisija on 1,6 metriä ja syvyys 3,2 metriä.*

Kuva: Sakari Neuvonen